

Záverečná karta projektu

Názov projektu **Stredoveká Nitra v hmotných prameňoch** Evidenčné číslo projektu **APVV-16-0449**

Zodpovedný riešiteľ **PhDr. Milan Hanuliak, DrSc.**
Príjemca **Archeologický ústav SAV**

Názov pracoviska, na ktorom bol projekt riešený

Archeologický ústav SAV, Nitra

Názov a štát zahraničného pracoviska, ktoré spolupracovalo pri riešení

nie!

Udelené patenty/podané patentové prihlášky, vynálezy alebo úžitkové vzory, ktoré sú výsledkami projektu

neboli

Najvýznamnejšie publikácie (knihy, články, prednášky, správy a pod.) zhrňujúce výsledky projektu – uveďte aj publikácie prijaté do tlače

BEDNÁR, Peter - RUTTKAY, Matej - ŽAÁR, Ondrej. Záchranný archeologický výskum na Námestí Jána Pavla II. v Nitre. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2012. 2017, s. 30-31. ISSN 0231-925X.

BEDNÁR, Peter - RUTTKAY, Matej. Nitra and the Principality of Nitra after the Fall of Great Moravia. In Moravian and Silesian Strongholds of the Tenth and Eleventh Centuries in the Context of Central Europe. Brno 2018, p. 229-244. ISBN 978-80-7254-010-1.

BEDNÁR, Peter - SMETANOVÁ, Petra. Výskum prejazdu Župného domu na Samovu ulicu v Nitre. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2013. 2018, s. 23. ISSN 0231-925X.

BEDNÁR, Peter - DAŇOVÁ, Klaudia - POLÁKOVÁ, Zuzana - RUTTKAY, Matej - SMETANOVÁ, Petra - ŽAÁR, Ondrej. Pokračovanie výskumu Nitrianskeho hradu. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2014. 2019, s. 19-22. ISSN 0231-925X.

BEDNÁR, Peter - DEBNÁR, Peter. Záchranný archeologický výskum v Nitre na Samovej ulici. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2014. 2019, s. 24-25. ISSN 0231-925X.

KROŠLÁKOVÁ, Mária - VONDRÁKOVÁ, Mária - KOLENA, Branislav - BEDNÁR, Peter. Ľudské kostrové pozostatky z Nitrianskeho hradu : (výskumy v rokoch 1988-2015)Nitra 2019. 92 s. Acta Interdisciplinaria Archaeologica, Tomus XI. ISBN 978-80-8196-024-6.

BEDNÁR, Peter - DEBNÁR, Peter. Záchranný archeologický výskum na námestí Jána Pavla II. v Nitre. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2015. 2020, s. 19-20. ISSN 0231-925X.

- BEDNÁR, Peter - RUTTKAY, Matej. Nitra – včasnostredoveké mocenské centrum. In Archeológia je moderná veda : Objavujeme naše (stredo)európske korene. Nitra 2020, s. 27-34. ISBN 978-80-8196-042-0.
- BEDNÁR, Peter. Výskum hradu od 19. storočia. In P. Bednár – M. Ruttkay (zost.): Zborník referátov z konferencie k 80. narodeninám Alexandra T. Ruttkaya. Nitra 2021. (10,5 AH) ISBN 978-80-8196-055-0..
- FOTTOVÁ, Eva - BIELICH, Mário. Nitra hrad – južná pivnica západného krídla biskupského paláca. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2012. 2017, s. 67-69. ISSN 0231-925X.
- BIELICH, Mário. Archeologický výskum cisterny na nádvorí biskupského paláca Nitrianskeho hradu. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2013. 2018, s. 42-43. ISSN 0231-925X.
- BIELICH, Mário - RUTTKAY, Matej - ZÁBOJNÍK, Jozef. Pohrebisko z obdobia avarskeho kaganátu v Nitre-Janíkovciach. In Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV, 2019, roč. 66, s. 77-94. ISSN 0560-2793.
- BIELICH, Mário. Kovarce kostol sv. Mikuláša [elektronický zdroj]. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2019. Nestr. Názov z titulnej obrazovky. Dostupné na internete: http://archeol.sav.sk/files/Kovarce2019_2.pdf.
- BIELICH, Mário - BODORIKOVÁ, Silvia - DÖRNHÖFFEROVÁ, Michaela - RAJNIC, Tomáš - PIECKOVÁ, Elena - DUBCOVÁ, Veronika. Po stopách pradeda Audrey Hepburn : Výsledky archeologického výskumu Kostola sv. Mikuláša v Kovarciach v rokoch 2016–2019. In Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV, 2020, roč. 67, č. 2, s. 383-404. ISSN 0560-2793.
- BIELICH, Mário. Najstaršie osídlenie na základe archeologických nálezov. In Rišňovce : Monografia obce. 1. vyd. - Nitra : EN ARS, s.r.o., 2019, s. 35-43. ISBN 978-80-973164-3-3.
- BIELICH, Mário. Správa o archeologickom výskume kostola sv. Mikuláša v Kovarciach v rokoch 2016-2019. In Archaeologia historica, 2020, vol. 45, no. 1, p. 233-252. ISSN 0231-5823.
- FOTTOVÁ, Eva. Výskum na Samovej ulici v Nitre. In Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2012. 2017, s. 66-67. ISSN 0231-925X.
- FOTTOVÁ, Eva. Typologicko-chronologický vývoj keramiky 8.-12. storočia v oblasti Nitry. Nitra : Archeologický ústav SAV ; Bratislava : Filozofická fakulta Univerzity Komenského, 2019. 181 s. Dizertačná práca.
- FOTTOVÁ, Eva. Archeologický výskum južného nádvorja nitrianskeho hradu v rokoch 2003-2004. In P. Bednár – M. Ruttkay (zost.): Zborník referátov z konferencie k 80. narodeninám Alexandra T. Ruttkaya. Nitra 2021. (10,5 AH) ISBN 978-80-8196-055-0..
- HANULIAK, Milan - CHROPOVSKÝ, Bohuslav. Pohrebisko z 10.-11. storočia v Nitre-Horných Krškanoch. In Slovenská archeológia 2019, roč. 67, č. 1, s. 113-193. ISSN 1335-0102.
- HANULIAK, Milan. Waffen und Kriegerausrüstung in großmährischen Gräbern auf dem Gebiet der Slowakei. In Bewaffnung und Reiterausrüstung des 8. bis 10. Jahrhunderts in Mitteleuropa : Waffenform und Waffenbeigaben bei den mährischen Slawen und in den Nachbarländern. Brno 2019, s. 37-50. ISBN 978-80-86023-59-5.
- HANULIAK, Milan. Zavŕšenie poslednej etapy včasnostredovekého kostrového rítu na Slovensku. In Kolaps očami archeológie. Nitra 2019, s. 179-192. ISBN 978-80-8196-027-7.
- HANULIAK, Milan. Štruktúra veľkomoravského hradiska mesta Nitrava na základe pochovávania. In Hradiská – svedkovia dávnych čias II : Zborník príspevkov o hradiskách a ich obyvateľoch. Dolná Mariková 2019, s. 75-89. ISBN 978-80-973032-2-8.
- HANULIAK, Milan. Marginalizovaní jedinci z veľkomoravských jamovitých objektov v Nitre. In Musaica archaeologica 2020, roč. 5, č. 1, s. 83-92. ISSN 2453-8612.
- HANULIAK, Milan – POLÁKOVÁ, Zuzana. Two early medieval knives with bone handles from Nitra. In Z. Robak – M. Ruttkay (eds.): Celts – Germans – Slavs. A Tribute Anthology to Karol Pieta. Slovenská archeológia – Supplementum 2. Nitra 2021. v tlači. ISSN 1335-0102.
- HANULIAK, Milan. Včasnostredoveké pochovávania na Nitrianskom hrade a jeho zázemí. In P. Bednár – M. Ruttkay (zost.): Zborník referátov z konferencie k 80. narodeninám Alexandra T. Ruttkaya. Nitra 2021. (10,5 AH) ISBN 978-80-8196-055-0..
- HANULIAK, Milan – RUTTKAY, Matej. Špecifické zložky zo stredovekého sídliska v Nitre-Mlynárčiaci. In Archaeologia historica, 2022, vol. 47, no. 1. ISSN 0231-5823, v tlači.

- BUDAJ, Marek - HUNKA, Ján. Nálezy mincí na Slovensku V/1. Nitra 2018. 260 s. ISBN 978-80-8196-026-0.
- HUNKA, Ján. Nálezy mincí z oblasti hornej Nitry. In Numizmatika 2018, s. 27-33. ISBN 80-901414-0-4.
- SAMUEL, Marián - HUNKA, Ján. Minca Ľudovíta Veľkého z kláštora na Zobore v Nitre. In Denarius 6, 2018, s. 48-51. ISBN 978-80-8060-423-3.
- HUNKA, Ján. Numizmatická zbierka múzea v Zlatých Moravciach. In Numizmatika 2019, s. 31-34. ISBN 80-901414-0-4.
- HUNKA, Ján. Stredoveké mince z Nitry ako významný historický prameň. In Pamiatky a múzeá : revue pre kultúrne dedičstvo, 2019, roč. 68, č. 1, s. 2-7. ISSN 1335-4353.
- HUNKA, Ján - VOJTEČEK, Marek. Nález uhorskej mince Bela III. v nitrianskom priemyselnom parku. In Slovenská numizmatika XXI. Nitra 2021, s. 265-268. ISBN 978-80-89315-94-9.
- RUTTKAY, Alexander T. Hroby detí a nedospelých na prikostolných cintorínoch z 9. storočia . Nitra 2017, s. 31-34. ISBN 978-80-558-1162-8.
- RUTTKAY, Matej - SMETANOVÁ, Petra. Nitra - Zoborský kláštor [elektronický zdroj]. Nitra : Archeologický ústav SAV, 2017. Názov z titulnej obrazovky. Dostupné na internete: http://archeol.sav.sk/files/Web_poster-Zobor2017.pdf.
- RUTTKAY, Matej - RUTTKAYOVÁ, Jaroslava. Nitra - kolíska našej histórie. In Pamiatky a múzeá 2018, roč. 67, č. 3, s. 40-47. ISSN 1335-4353.
- RUTTKAY, Matej - RUTTKAYOVÁ, Jaroslava. Výskum stredovekého osídlenia a pohrebiska v Nitre na Školskej ulici. In Študijné zvesti Archeologického ústavu SAV, 2018, 64, s. 179-200. Evidované v WOS, SCOPUS). ISSN 0560-2793.
- RUTTKAY, Matej. Zoborský kláštor v premenách času. In 70 rokov Špecializovanej nemocnice sv. Svorada Zobor, n.o. - Nitra : Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o., 2018, s. 158-168. ISBN 978-80-972371-3-4.
- RUTTKAY, Matej. Hrobové nálezy z Nitry – Svätoplukovho námestia. In Anton Točík - legenda slovenskej archeológie. Nitra 2018, s. 145-159. ISBN 978-80-8196-015-4.
- PIETA, Karol - RUTTKAY, Matej. Centrá Veľkej Moravy a ich prezentácia. In Monumentorum tutela : ochrana pamiatok 29, 2018, s. 15-34. ISBN 978-80-89175-86-4.
- RUTTKAY, Matej. Hradiská – cesty – hranice. In Archeológia je moderná veda : Objavujeme naše (stredo)európske korene. 1. vydanie. - Nitra 2020, s. 35-46. ISBN 978-80-8196-042-0.
- RUTTKAY, Matej. Reálna a virtuálna prezentácia archeologických pamiatok na Nitrianskom hrade a jeho zázemí. In P. Bednár – M. Ruttkay (zost.): Zborník referátov z konferencie k 80. narodeninám Alexandra T. Ruttkaya. Nitra 2021. (10,5 AH) ISBN 978-80-8196-055-0..
- SAMUEL, Marián. Archeologický výskum Zoborského kláštora v rokoch 1961-1962 [elektronický zdroj]. Nitra : Mesto, 2021. nestr. Názov z titulnej obrazovky. Dostupné na internete: <https://www.nitra.eu/p/12781/archeologicky-vyskum-zoborskeho-klastora-v-rokoch-1961-1962.html>
- SAMUEL, Marián. Kláštorňý kostol kamaldulského konventu [elektronický zdroj]. Nitra : Mesto, 2021. Názov z titulnej obrazovky. Dostupné na internete: <https://www.nitra.eu/p/12498/klastorny-kostol-kamaldulskeho-konventu.html>.
- ŠALKOVSKÝ, Peter. Etnogenéza Slovanov, ich migrácie na západ a počiatky západoslovenských národov. In Dejiny : internetový časopis Inštitútu histórie FF PU v Prešove, 2018, roč. 13, č. 2, s. 12-55. ISSN 1337-0707. Dostupné na internete: http://dejiny.unipo.sk/PDF/2018/02_2_2018.pdf.
- ŠALKOVSKÝ, Peter. Včasnostredoveké opevnené výšinné sídlo v Detve. In Stredné Slovensko v stredoveku. Zvolen 2018, s. 158-169. ISBN 978-80-570-0554-4.
- ŠALKOVSKÝ, Peter. K územným „zoskupeniam“ slovanských hradov vo včasnom stredoveku. In Hradiská – svedkovia dávnych čias II : Zborník príspevkov o hradiskách a ich obyvateľoch. - Dolná Mariková 2019, s. 221-234. ISBN 978-80-973032-2-8.
- ŠALKOVSKÝ, Peter. Náčelníci, kniežatá a králi slovenských a moravských Slovanov. In Slovenské hradiská. - Dolná Mariková : Občianske združenie Hradiská – Slovensko, 2019, nestr. Názov z titulnej obrazovky. Dostupné na internete: www.hradiska.sk/2020/05/p-salkovsky-nacelnici-kniezata-krali.html.
- ZÁBOJNÍK, Jozef. Hroby so spolupochovanými psami na pohrebiskách severnej periferie Avarskeho kaganátu. In Anton Točík - legenda slovenskej archeológie. Nitra 2018, s. 201-211. ISBN 978-80-8196-015-4.
- ZÁBOJNÍK, Jozef. Zur Problematik der Ausrüstung der slawischen Nobilität in

Uplatnenie výsledkov projektu

Nadobudnuté poznatky môžu byť v domácom i zahraničnom archeologickom bádání tvorivo zužitkované záujemcami, ktorí mienia svoje ambície zamerať na riešenie príbuznej problematiky. V danom prípade sa môžu metodicky inšpirovať pri zhromažďovaní i zhodnocovaní početnejších, v rôznej miere fragmentarizovaných databázových systémov. Bezcné nemusia byť ani skúsenosti s kreovaním optimálnej veľkosti a skladby riešiteľského kolektívu. Pozitívnejší výsledný efekt sa však nedostaví bez precízne vypracovanej štruktúry budúcej monografie, efektívne využitých progresívnejších pracovných metód i aplikačných prístupov. Náročnejšie koncipované vedecké výstupy sa napriek tomu nedotvoria bez enormného pracovného nasadenia všetkých riešiteľov, zosúladenia ich časovo rozdielnych aktivít. V súbehu napíňané, vhodne tematicky nasmerované popularizačné aktivity zasa môžu príslušníkom zo širšej odbornej i laickej verejnosti a školskej mládež z blízkeho okolia prebudiť záujem o zrekifikovanie ich historického vedomia aj bez masívneho zdôrazňovania jeho významu inými masovokomunikačnými prostriedkami.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v slovenskom jazyku (max. 20 riadkov)

Z predchádzajúcich častí hodnotiacej správy vo všeobecnosti vyplynulo vcelku úspešné naplnenie primárne stanovených cieľov projektu. Okrem tematicky rôznorodých aktivít na to poukazuje množstvo zverejnených publikačných výstupov riešiteľského kolektívu. Ich kvalitu potvrdzuje aj 26 dosiaľ zaznamenaných ohlasov zachytených v prácach iných bádateľov. Najvýznamnejšiu zložku celého projektu nesporne tvorí monografia s titulom, ktorý je premietnutý do označenia samotného projektu. Toto náročne koncipované dielo prináša objektívne zostavený model približujúci vedeckou formou základné charakteristiky tohto najvýznamnejšieho mocenského centra z územia dnešného Slovenska. Podarilo sa taktiež odhaliť jeho štruktúru, vykresliť jej územný rozsah počas meniaceho sa historického vývoja, spresniť okolnosti ovplyvňujúce tento proces. Previazanie ideálnych ekofaktorov s aktivitami ľudských zdrojov ani netreba zdôrazňovať. Výsledky analýz hmotných prameňov potvrdili ich dôležitosť uplatňovanú na celom území. Podnetné sú aj údaje o ich datovacích schopnostiach, komplikovaných premenách v náboženskej sfére, o využití pri určovaní sociálneho statusu obyvateľov. Z hodnotiaceho pohľadu sa nedá vypustiť ani presvedčenie, že k riešeniu projektu mohol byť vhodný aj menej početný kolektív bádateľov. V pracovnej oblasti by sa tak znížil časovo náročný prístup k eliminácii rozdielnych predstáv niektorých kolegov.

Súhrn výsledkov riešenia projektu a naplnenia cieľov projektu v anglickom jazyku (max. 20 riadkov)

The previous parts of the assessment report show that the primary determined objectives of the project were successfully accomplished overall. Many different activities and a number of outputs published by the members of the team give evidence of it. Their quality was confirmed by 26 yet recorded quotations in works of other research workers. The most important part is undeniably the monograph with the same tittle as mentioned in the project itself. This demandigly drawn work brings by means of science an objectively settled model that brings closer the basic characteristic of this most important power centre in the area of today's Slovakia. It was also possible to reveal its structure, to draw its territorial extent during the changing histortical development, to define more precisely the circumstances, which influenced this process. The connection of ideal ecofactors with activities of human resources does not need to be emphasized. Results of analyses of material sources confirmed their importance used in the whole territory. Inspirational are also the data on their abilities to date their material sources, on complicated changes in the religious sphere, on their utilization to determine the social status of the inhabitants. It is also worth to mention that a lower number of research workers would be more suitable for the work on this project. It would reduce the time necessary for elimination of different ideas of some colleagues.